

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 52.

V Ljubljani, 29. grudna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Sklepna beseda. — Naš denarni zavod. — Že zopet učitelj brez plače. — Slovensko šolstvo. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Razstava učil v Ljubljani. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica upravnštva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Sklepna beseda.

Z današnjo številko zaključuje naš list svoje petinštirideseto leto. Lepa starost, ki se ne more z njo ponášati noben drugi slovenski list. Že ta leta so dokaz nepremagljive energije, ki združuje in navdušuje naše vrste. Noben stan ni živel v tej dobi v tako žalostnih in krivičnih materijalnih in pravnih razmerah kakor učiteljstvo. Vse obkrožujoče ga zunanje in notranje razmere so bile take, da so ga hotele udušiti, ga ukleniti v jarem sužnosti, ga iztrebiti, razdvojiti, izstradati, ugonobiti do smrti in poginal! Vse zaman: učiteljstvo ni izumrlo. Živi in dela!

Žalostno je, da je naša zgodovina takal! Ni pa nam v sramoto, ampak v sramoto je onim, ki niso znali ceniti kulturne povzdige širokih narodovih plasti, ki so zametavali in zanemarjali onega činitelja, ki dviga ljudstvu samozavest in duševne sile — učiteljstvo — ki so to poslednje pustili stradati, da se ni moglo popolnoma posvetiti zgolj svoji nalogi, temveč, da se je moralo brez prestanka boriti za kruh, obstanek in ugled. S tem niso grešili samo nad nami, ampak grešili so tudi nad narodom samim, nad neukim ljudstvom, ki čuti — in to bridko! — nedostatek dolgo zanemarjane duševne olike še dandanes!

Naše življenje je bilo boj — naše življenje ostane boj!

Žal samo, da se niso naši predniki bojevali z isto odločno neustrašenostjo, kakor se bojujemo mi, ki smo podevali po njih ideale. Kar je bilo zamujenega v dobi pohlevnega prenašanja krivic, trpljenja in nasilnosti, to se maščuje z vso krutostjo nad mlajšo generacijo. Mnogo je treba popravil v notranji organizaciji šolstva. To vemo dobro. A tega dela se ne moremo poprijeti prej, dokler ne bo popolnoma učvrščeno naše materijalno stališče. To je fundament, ki zagotavlja vsakemu delu uspeh. Zakaj kdor ni čvrst v svoji materijalni poziciji, koncentruje svoje moči v boj, ki mu zagotavlja pošteno eksistenco. Vsak človek je samemu sebi najbližji. Ni treba nobenih slepil in nobene brezjdrne sanjavosti: učiteljstvu je treba kruha, vse drugo stori samo iz sebel! Ker so začeli prednamci prepozno

z bojem za kruh, zategadelj ga moramo vojevati mi, dokler ne dobimo kruha v tisti meri, ki nam gre po zakonu in zaslugi! Tudi po zaslugi? Dal Poudarjamo z najglobljim prepričanjem, da bi ne storil noben stan v takih razmerah toliko za vseobčo blaginjo človeštva, kolikor je storilo učiteljstvo.

In tako nam je minilo tudi to leto v boju. Ako je resnica, da spoznamo zlato v ognju, potem je tudi res, da smo v tem boju spoznali sami sebe in svoje prijatelje. Danes lahko trdimo, da je učiteljska samozavest naša najtrdnjša organizacija. Kdor se spominja vseh dogodkov preteklega leta, mora priznati, da smo se tako čvrsto naslonili drug na drugega, da smo neprenagljivi in da lahko kljubujemo vsaki sili, pridi že v uradni ali neuradni oblik!

Kaj smo storili mi? Storili smo le to, kar je bila naša dolžnost. Govorili smo glasno, navduševali smo, pobijali sovražnika, služili svojcem. Naše srce je bilo med trpečimi, naši udarci so padali navzgor. Zatorej smo dobili najlepše plačilo, najdragocenejše zadoščenje: ljubezen trpečih, jezo zatiralcev!

Še nikoli ni svet govoril toliko o slovenskem učiteljstvu kakor letos. Niso govorili o nas samo naši drugorodni tovariši, govorili so zlasti tudi tisti, ki smo jim po trpljenju in boju najsorodnejši: brezpravne mase proletarijata. Organizovali smo se. Čakamo prihodnjih dogodkov, pripravljani na vse. Samo trpljenja nečemo več! Temu se upira že čuvstvo človeške dostojnosti. Po brezuspešnih prošnjah prihajajo zahteve. Naše so utemeljene v delu in zakonu, zatorej se ne smemo plašiti prihodnjih dni!

Prihodnje leto ostanemo to, kar in kakršni smo bili letos. Prijatelji naj imajo vero v našo odkrito besedo: Dokler so simpatije trpečih na naši strani, toliko časa se bomo borili zanje. Kadar se odvrnejo te simpatije od nas, tedaj bomo vedeli, da smo se mi odvrnili od njih. In kdaj se zgodi to? Nikoli se ne prodamo, nikdar nečemo biti sluge tiranom in birokratom, zatorej ostanemo združeni vedno!

Pozdravljeni torej na skupnem delu tudi v prihodnjem letu! Pozdravljeni v mogočni, nerazdružljivi zvezi vi vsi, ki

ste brezpravni in izkoriščani! Pozdravljena, ti velika simpatična četa zatirancev, bojevnikov! Pozdravljena s teboj pribojavana bodočnost, dolgo zaželeno, težko pričakovano!

Pozdravljeni!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca listopada 1905 K 167.549.86.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Že zopet učitelj brez plače.

Že zopet je žalostna resnica, da imamo učitelja, ki mora že od 1. t. m. živeti brez plače, in to je učitelj - voditelj na novoustanovljeni šoli v Krvavem potoku v Istri. Ta šola je bila sistemizirana že pred leti, a z aktivacijo se je moralo počakati, da je občina sezidala novo šolsko poslopje. Pred pričetkom tega šol. leta je bilo poslopje toliko dovršeno, da se je lahko pričelo s poukom. Okr. šol. svet je poslal tja, še preden je službo razpisal, provizorno sedanjega učitelja in pouk se je pričel s pričetkom šol. leta in učitelj je dobil redno plačo za september, oktober in november. A kar hipoma mu ustavijo plačo za december. Pri dež. šol. svetu, kjer nakazujejo plače učiteljstvu, vedo le toliko, da so neke zmešnjave z dež. odborom in da primanjkujejo neka poročila okr. šol. sveta.

Tem gospodom je lahko tako mencati, ker oni so 1. decembra potegnili svoje plače, drugače je za ubogega učitelja. Ali bo živel s svojo družino ob samem zraku, ker le tega mu burja napiha zastoj? Ali se morejo gospodje nadejati, da si je učitelj prihranil poprej, da mu bo mogoče živeti ob prihrankih? Če ste tega mnenja, povejte, od česa naj učitelj prihrani, ko ima učiteljstvo tudi v Istri toliko plače, da mu ni mogoče živeti ob sedanji draginji? V Ljubljani je bil celo nered, ko se je podražilo mleko na 20 h liter; kaj naj rečemo v Istri, ki ga moramo plačevati vedno najmanj po 24 h in mnogokrat zlasti v bližini mest celo po 32 h? Kaj je učitelj zakrivil, da mu ustavite plačo? Ako niste imeli vse urejeno, bi ga pustili na mestu, kjer je bil, ali pa bi ga premestili na takšno mesto, kjer bi redno dobival plačo. Vredni ste zaradi tega, da bi ustavili plačo vam in ne učitelju, da bi ne trpel učitelj zaradi vaše nevednosti in nemarnosti škode in ponižanja.

Ni mogoče drugega kot javno povedati, da taki gospodje, ki nimajo srca za podložnega, ki ne znajo niti toliko zakona, da bi tako znamenite zadeve pravilno uredili, res ne sodijo na mesta, ki jih zavzemajo, in treba je, da bi jih vendar kdo vsaj zbudil, ako ne popolnoma odstranil. Kje so deželni in državni poslanci, da ne vprašajo ministra, zakaj nastavlja na tako znamenita mesta može, ki niso kos svoji nalogi?

Ti prav pohlevno molče, ker tu gre le za ubogo učiteljsko paro; zavzeli se bodo rajši za kakšen električni tramvaj v razna zimovišča, ki vendar ne koristi toliko narodu kot dobro učiteljstvo. A dobro učiteljstvo je tam, kjer je primerno in redno plačano. Kje je c. k. namestnik, ki je ob

svojem nastopu poudarjal, da morajo uradniki čutiti s stranko in si predstavljati resno položaj stranke? Sedaj je prilika, da uradniku, ki je to zakrivil, da priložnost, da si bo resno predstavljal položaj učitelja brez plače s tem, da se tudi njemu ustavi plača in z njegovo plačo plačuje učitelj toliko časa, dokler ne bo vsa zadeva rešena.

Slovensko šolstvo.

»Nova česka revue,« ki jo ureja v Pragi dr. Franta, priobčuje članek »Obrazy z rakouského školství.«^{*)}

Ker smo prepričani, da bodo zanimali naše čitatelje tisti odstavki, ki se tičejo šolstva po slovenskih kronovinah, jih objavljamo.

Kranjsko.

Na Kranjskem, kjer živi 94,2% Slovencev, nimajo Slovenci niti ene popolne svoje gimnazije. V Ljubljani je na prvi državni gimnaziji učni jezik v višjih razredih samo nemški, v nižji gimnaziji je en oddelek popolnoma nemški in drugi oddelek v veliki večini slovenski. Na drugi državni gimnaziji se poučuje slovensko in nemško, takisto v popolnem slovenskem Kranju s popolnoma slovensko okolico. V Novem mestu predavajo v nižjih razredih grščino in nemščino nemško, druge predmete slovensko, v višji gimnaziji pa izključno nemško. Nasproti temu ima neznatna nemška manjšina v Kočevju izključno nemško nižjo gimnazijo. Edina državna realka na Kranjskem (v Ljubljani) je izključno nemška, na mestni realki v Idriji pa se poučuje slovensko in nemško. Tudi v edini višji dekliški šoli na Kranjskem, ki jo vzdržuje mesto Ljubljana, predavajo zgodovino nemško. Na edinem državnem učiteljskišču v Ljubljani je učni jezik slovenski in nemški, ravno tako na zasebnem zavodu žuršulink za vzgojo učiteljic; v zasebnem zavodu za vzgojo učiteljic, ki ga vzdržuje »ljublanski šolski kuratorij«, je učni jezik izključno nemški. Izmed strokovnih šol imajo Slovenci samo državno čipkarsko šolo v Idriji, v slovenski, državni umetno-obrtni šoli v Ljubljani se poučuje v zadnjih letih tudi nemško; za to ima 5% Nemcev v Kočevju izključno nemško strokovno lesno obrtno šolo. — Trgovskih šol Slovenci nimajo; nižjo gospodarsko šolo, a to zasebno,**) imajo samo eno, potem imajo samo eno zasebno gospodinjsko šolo, in s tem smo končali pregled višjih slovenskih šol na Kranjskem.

Štajersko.

Na Štajerskem ima 31,2% slovenskih prebivalcev na državnih gimnazijah samo v Celju paralelke z nemško-slovenskim učnim jezikom, v Mariboru predavajo nekatere predmete na nižji gimnaziji slovensko, na deželni gimnaziji v Ptujju pa predavajo, in sicer samo Slovincem in slovenščino slovensko. Na realkah se sploh slovenski ne poučuje, na učiteljskiščih tudi ne. Samo v pripravnicah pri učiteljskišču v Mariboru poučujejo nemško in slovensko. Drugih srednjih obrtnih in strokovnih šol Slovenci na Štajerskem nimajo.

Koroško.

Na Koroškem živi glasom zadnjega ljudskega štetja 25,1% Slovencev, v resnici pa jih je veliko več. Glasom

*) Slike iz avstrijskega šolstva.

***) Tu misli člankar menda deželno kmetijsko šolo na Grmu.

uradnih izkazov iz leta 1900 imajo Slovenci pet ljudskih šol, razen tega registrira uradni izkaz 88 mešanih ljudskih šol.*) To pomeni seveda samo toliko, da se mora na nemških šolah v slovenskih krajih, kjer nobeden otrok nemški ne zna, v prvem letu šolskega obiska vsaj nekoliko govoriti slovenski z njimi. Nemški učitelji na teh šolah sami za to skrbijo, da takšna šola pravzaprav postane nemška. Za dunajsko nepravilnost ni treba več besed! Težko je tudi v tem oziru mirno kritikovati.

Primorsko.

Na Primorskem poučujejo za 36% Slovencev samo na državni gimnaziji in na državni realki v Gorici veronauk v prvih dveh razredih v slovenščini. Na učiteljskih je razmerje ugodnejše. En oddelek tega učilišča v Kopru je slovenski, v Gorici pa je en oddelek nemško-laški in nemško-slovenski. Na Primorskem imajo Slovenci tri državne čipkarske šole: v Čepovanu, Dolj. Otlici in Bovcu. Tam seveda ni niti sledu o nemških naseljencih. S tem, da navedemo, da je v Gorici deželna slovenska gospodarska šola, smo našli vsa slovenska učilišča na Primorskem, razen ljudskih šol. Druga učilišča so laška in nemška. Neznatna nemška manjšina ima v Gorici, Pulju in Trstu državne gimnazije, v Gorici državno realno, v Pulju vojaško nižjo realno. V dveh oddelkih učiteljskih v Gorici poučujejo tudi nemško. — Lahi na Primorskem imajo razen omenjene državne gimnazije v Kopru mestno gimnazijo v Trstu, deželno realno gimnazijo v Pazinu, mestno realno in mestni dekliški licej v Trstu in en oddelek moškega učiteljskega v Kopru. Na ženskem učiteljskem v Gorici predavajo v enem oddelku laško in nemško. Državna obrtna šola v Trstu je laška, ravno tako državna risarska šola v Korminu in državna mizarska šola v Marianu. Tudi učni jezik na košarski šoli v Foglianu je najbrže laški. Državna trgovska in pomorska akademija v Trstu, kakor tudi tamošnja javna trgovska visoka šola, ki jo vzdržujejo iz ustanove Revoltellove, potem deželna gospodarska šola v Gorici, državna gospodarska in vinorejska šola v Poreču in pomorska šola v Lošinjju so laške.

Iz teh podatkov je razvidno, kako silno siromašno je slovensko šolstvo in kaka krivica se godi Slovencem. Naše zanemarjeno šolstvo je najjasnejši dokaz brezprimerne preziranja člana XIX. državnih osnovnih zakonov, kjer govori odstavek tretji popolnoma razumljivo: V deželah, kjer stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učilišča napravljena tako, da se vsakemu teh plemen dadó potrebni pripomočki za izomiko v svojem jeziku, a da ne bo nikomur sile, naučiti se katerega drugega deželnega jezika.

Tega zakonitega določila ne pozna naša slavna c. kr. vlada!

»Nova česka revue« je napravila s tem člankom Slovencem veliko uslugo, ker je z njim seznanila češko razumništvo z našimi vnebovpijočimi razmerami. Ako ni slovanska vzajemnost gola fraza, naj se izkaže dejansko v boju, ki ga bijejo Slovenci za svoje šolstvo. Pa tudi naši poslanci bi se morali bolj zavzemati za to kardinalno vprašanje, ki je gotovo večje važnosti, nego so slovenski zapisniki!

*) Ti podatki najbrže ne odgovarjajo resnici, ker je popolnoma slovenskih šol na Koroškem manj nego pet. Kolikor vemo, je popolnoma slovenska šola le v Št. Rupertu pri Velikovcu, a še ta je zasebna, ker jo vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda. Uredn.

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXVIII.

Vprašanje: Ali sem primoran poučevati nemščino, ki je pri nas neobligatni predmet? Poučeval sem lansko leto po tri ure na teden, a nisem dobil za to ničesar.

Doslej je bila navada, da smo dobili za to delo od vlade beraško remuneracijo 50 K; letos pa nam je deželni šolski svet še to pojedel, češ, da oni učitelji, ki niso poučevali v tem predmetu vsaj 20 učencev, ne dobe ničesar.

Saj vendar nisem jaz kriv, da se ne oglasi 20 učencev. Poučevati pa moram ravno tako 10 učencev kakor 20 ali 30.

Prosim, svetujte, kaj mi je storiti? k. g.

Odgovor: Vaš deželni šolski svet je na napačnem potu. Pritožiti se morate na ministrstvo za uk in bogočastje. Zmaga bo Vaša, saj je upravno sodišče že razsodilo,*) da se mora posebej plačati pouk, ki se uvede z dovoljenjem ali na ukaz šolskih oblasti. Pritožbo morate kolkovati s kolkom za 2 K. Sicer Vam pa tudi svetujemo, da čitate, kaj govori o pouku neobveznih predmetov novi šolski in učni red.

Dohtar Sila.

Razstava učil v Ljubljani.

(Konec.)

VII. Lepopisje in spisje.

Ljubljanske ljudske šole, nekatere šole krškega in li-tijskega okraja ter šole v Postojni in Bohinjski Bistrici so razstavile tudi pismene izdelke učencev. Ta del razstave je zanimal le bolj učiteljstvo, pa ne zaradi izdelkov kot takih, ampak bolj zaradi metode. Kakor znano, se je uvedla lansko leto na vseh ljubljanskih šolah za lepopisje Janez Levčeva metoda, ki je uvedla v šole novo življenje, novo delo in tudi nove stroške. Lepopisje je med učnimi predmeti, ki se obravnavajo v ljudski šoli, pač eden najvažnejših predmetov, zakaj pisanje je v praktičnem življenju vsakemu človeku neobhodno potrebno, in naloga ljudske šole glede na ta predmet je: »Učenec naj si prisvoji lepo, lahko čitljivo in pravilno pisavo, t. j. znati mora črke pravilno v enakomerni velikosti in leži pisati ter jih s pismeno razvrstitvijo vezati v besede in stavke na nečrtan papir, zakaj v praktičnem življenju rabimo zgolj le nečrtan papir. Ako je učenec torej po dovršeni šolski dobi usposobljen pisati lično in pravilno na nečrtan papir, smo dosegli povoljen uspeh pri tem predmetu. In na to meri J. Levčeva metoda, ki pa pravzaprav ni nova, ampak

*) Naučno ministrstvo je dne 1. aprila 1891, št. 5249, odredilo in upravno sodišče dne 27. jan. 1892, št. 323, razsodilo. »Die Remunerierung eines Lehrers für die Erteilung des Unterrichtes in einem nicht obligaten Gegenstande ist gesetzlich nicht ausgeschlossen. Der § 51. des R. V. G. (drž. š. zakon) bestimmt das Maß der Lehrverpflichtung nur in quantitativer Richtung. Auf welche Lehrgegenstände aber der so festgestellte Umfang der Lehrverpflichtung sich bezieht darüber gibt nicht der § 51, sondern die gesetzliche Bestimmung über die Lehrbefähigung Aufschluß. Nach § 29 und 31 des R. V. G. ist die Erlangung der Befähigung für andere Sprachen nicht obligatorisch. Eben-darum kann die Lehrverpflichtung der einzelnen Lehrpersonen nicht auf Unterrichtsgegenstände bezogen werden, deren Kenntnis sich anzu-eignen dieselben gesetzlich nicht gehalten sind.«

je le kombinirana Magerjeva*) in Castairjeva**) metoda, ki ji je pridal Levec mnogo praktičnih predvaj. Na razstavi smo videli, da se dosežejo po tej metodi imenitni uspehi, samo treba je za to mnogo truda, mnogo časa, in kakor smo že zgoraj poudarjali, tudi mnogo denarja.

Lepopisje v ljudski šoli se začenja s poukom v pisanju sploh. Temelj mu pa tvori početni t. j. pripravljalni pouk. In prav zaradi tega je J. Levčeva metoda vredna priporočila, ker se ozira v prvi vrsti ali skoraj edinole na pripravljalni pouk ter ima v ta namen dovolj praktičnih pripravljalnih vaj, oziroma predvaj v svoji zbirki***).

Da se pa navadi učenec pravih oblik črk, zato jih mora pisati izpočetka kolikor mogoče velike. V ta namen je uvedel J. Levec pri svoji metodi nečrtane zvezke. Izpočetka delajo nečrtani zvezki učitelju in učencu veliko preglavico, a izkušnja pa uči, da so ti zvezki potrebni, ker dobi učenec s tem, da piše velike oblike črk, lahko roko in se navadi pravih potez in zvez. Ko si učenci prisvoje po tej poti različne predvaje ter so v različnih potezah in zvezah popolnoma sigurni, jim postane pisanje posameznih črk v »Početnice« prava igrača. To smo zapazili tudi na razstavi.

Gradivo lepopisnega pouka obsega le malo in veliko abecedo, vendar pa je z ozirom na njega etično in praktično stran jako obširno in zato so opravičeni tudi raznovrstni zvezki in raznovrstne lineature, ki jih zahteva Levec pri svoji metodi.

In ker se poučuje ista tvarina v vseh šolskih letih, se je ozirati pri lepopisju v prvi vrsti na način, kako naj se ta enolična tvarina obravnava v posameznih šolskih letih, da zbuja pri učencu in pri učitelju zanimanje in se doseže končno dovoljen uspeh, in prav zaradi tega so opravičeni Levčevi raznovrstni zvezki in raznovrstne lineature.

Iz razstavljenih lepopisnih izdelkov je bila paznemu obiskovalcu natančno razvidna nova lepopisna metoda. Pisale so se najprej po raznih predvajah znane in sorodne črke po skupinah. Razdelile so se črke v njih posamezne dele. Nove črke so se primerjale z že znanimi črkami. Označevala se je karakteristika (posebnost) nove črke in končno so se pa vadili otroci novo črko pisati ter jo uporabljati v besedah in stavkih. Poznalo se je tudi iz razstavljenih zvezkov, da so pisali učenci vse vaje po taktu in takoj izpočetka s tinto.

Kakor smo pa že zgoraj poudarjali, se dosežejo z Levčevo metodo izrstni učni uspehi, a treba je pa za to mnogo časa in mnogo denarja in še več učiteljeve požrtvovalnosti. No, pa slednje smo že vajeni in se nam je zajedla že v meso in kri; druga je pa s časom in denarjem za pisalne potrebnosti. Znana nam je šola, ki na nji porabijo vse telovadne in bržkone še tudi katero drugo uro za lepopisje in še tu prebavijo le z največjo silo predpisano učno pot in snov. Kdor se pa ravna po urniku in porabi samo predpisane ure za lepopisje, temu pa tesna prede in nikakor ne more zmagati v tem času vse snovi Levčevega podrobnega načrta. In koliko zvezkov, peres in tinte se porabi po tej poti! Znan nam je tovariš, ki je porabil od začetka šolskega leta do Velike noči v prvem razredu za 40 učencev 2000, beri: dva tisoč zvezkov! Kje je dobil denar za zvezke, nam ni znano, vemo pa, da takih žrtev ne zmorejo naše ljudske šole. Pri-

*) Emil Mager: Moderne und neueste Lateinschrift.

**) Michael Klinghammer: Wie verbessere ich meine Handschrift? — Primerjaj tudi: Emanuel Bayr. Das Schreiben der Kinder im ersten Schuljahre ohne Benützung der Hilfslinien.

***) Navodilo za pisanje brez lineature. Sestavil Janez Levec.

znati pa moramo, da je dosegel ta tovariš kar najboljše uspehe v lepopisju. Pri prihodnji reviziji Levčevega podrobnega učnega načrta bo pač potreba se kolikor toliko ozirati tudi na predpisani učni čas in pa na izdatke za pisalne potrebnosti, sicer bo ta metoda na naših šolah po kmetih neizvedljiva, kar bi bila v resnici velika škoda.

Razstavljeni spisovni izdelki niso bili prava slika učenčevega znanja, ampak le bolj pesek v oči — lajikom. Strokovnjak pa dobro ve, da današnji učenci tudi delajo packe in napake, kakor so jih svoje dni in kakor jih bodo tudi v bodoče. Ena in ista napaka pri desetih in še več učencih napravi čuden vtisk na izkušenega učitelja. Iz razstavljenih spisovnih izdelkov se je hitro spoznalo, da se je hotelo pokazati le nekaj lepega in pravih, torej naloge najboljših učencev in učenk, dočim so slabo pisane in slabo izdelane naloge ostale v omari. Pa tudi najlepše in najpravišnje naloge niso vselej učenčeva last. Znan nam je tovariš, ki nalogo sam sestavi, jo narekuje učencem, jo potem popravi, ter tako pripravljeno in popravljen nalogo učenci potem prepisejo v lepe zvezke, ki jih učitelj potem zopet popravi, oziroma napake podčrta in — klasifikuje. Take spisovne naloge so kot nalašč za — razstavo, seveda za lajika, ne pa za strokovnjaka. Iz tega vzroka se ne navdušujemo za take razstave spisovnih izdelkov.

VIII. Risanje.

Ljubljansko c. kr. učiteljske, ljubljanske deške in dekleške šole, meščanska šola v Krškem, nekatere ljudske šole krškega in litijskega okraja, ljudske šole na Bledu, v Loškem potoku in v Postojni so razstavile tudi risalne izdelke učencev in učenk.

Najpopolnejše so bile, seveda, risbe gojencev in gojenk ljubljanskih učiteljskih, ki na njih poučuje risanje g. profesor Fran Suher. Obiskovalci niso imeli dovolj hvale za te in pa tudi za risbe vseh drugih šol, ki so risale po naravi. Pa tudi učitelstvu je razstava risalnih izdelkov jako ugajala in marsikdo, ki poprej še pojma ni imel o novi metodi, riše danes v svojem razredu po naravi. Vendar pa vsa risarska razstava ni bila popolna slika risarskih uspehov vobče. Razstavljen so bile namreč samo najboljše risbe najboljših učencev, dočim slabše risbe in slabši učenci pri tej razstavi niso prišli v poštev. Največ risb je bilo od enih in istih učencev in učenk, in to je bila slaba stran te razstave. Prave metode iz razstavljenih risb ni bilo mogoče spoznati in zato ne smemo kar čez noč začeti z risanjem po naravi. Stvar se mora še preizkušati. Ljubljanske slovenske šole sestavljajo provizoričen podrobni učni načrt za risanje po naravi. Po tem načrtu se bo potem par let risalo, in šele potem se izreče končna sodba o risanju po naravi. To postopanje se nam zdi pravilno. Te opazke le mimogrede. Vobče se moramo o risarski razstavi izraziti prav pohvalno in občudujemo marljivost, navdušenje in vztrajnost učiteljstva in učencev.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor »Učit. konvikta« se je vršil dne 28. t. m. v »Narodnem domu« ob obilni udeležbi. Sklenilo se je uvesti efektno lotrijo. Natančnejše poročilo pride.

Občni zbor »Deželnega učiteljskega društva« je bil dne 28. t. m. v Narodnem domu«. Udeležba je bila naravnost imponantna. Bili so sprejeti važna resolucija in ne kateri predlogi. Daljše poročilo priobčimo.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima v četrtek, dne 4. januarja 1906., ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli letni občni zbor z naslednim dnevnim redom: 1. Letno poročilo. 2. Volitev odbora. 3. Volitev pregledovalcev računov. 4. Poročilo zastopnika v okr. šol. svetu. 5. Nasveti. K prav obilni udeležbi vabi J. Kopic, predsednik.

„Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima glavno zborovanje v soboto, dne 6. januarja 1906 ob pol 12 uri dopoldne (pred zborovanjem pevska vaja) v okoliški deški šoli v Celju po nastopem vzporedno: 1.) Zapisnik. 2.) Društvene zadeve in nasveti. 3.) Misli o novem šolskem in učnem redu. (Proizvaja tov. L. Šah — Teharje.) 4.) Volitev novega odbora za l. 1906. 5.) Določitev časnikov in knjig za l. 1906. 6.) Iz šolske prakse.

NB. Pri točki 2) se podaja tudi poročila funkcionarjev za društveno leto 1905.

K prav obilni udeležbi vljudno vabi v imenu odbora
Armin Gradišnik
t. č. predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo je 7. t. m. zborovalo v Ormožu ob povoljnem številu udov, vključ temu, da so 3 šole popolnoma štrajkale. Gospod J. Košar, nadučitelj pri Veliki Nedelji, ki je malokdaj pri zborovanjih manjkal, je hudo obolel na obeh; g. predsednik A. Porekar, se ga je v svojem pozdravu spominjal, želeč mu skorajšnje ozdravljenje. O letošnji deželni konferenci v Gradcu je poročal g. E. Slanc, o »Lehrerbundovem« zborovanju pa g. R. Košar, ki je svoje poročilo z navdušujočimi besedami sklenil, spodbujajoč nas v domačem učiteljskem društvu k edinosti in marljivosti v korist šole, učiteljstva in naroda. Gospod I. Žolnir i. dr. so še pripomnili, da bi nekaterim bilo želeti malo več stanovskega čuta, ter večkrat pohiteli v našo sredino. Kateri pa še izven kroga stoje, tisti pa naj vstopijo. Kajti to je naravnost brezobzirno in nevhvaležno gledati le oddaleč, kako nekateri delajo večkrat z izpostavljanjem samega sebe, medtem ko se drugi vedejo, kakor bi jim tudi na stanovskih pridobitvah ne bilo nič.

Pretresovale so se tudi nekatere točke novega šolskega in učnega reda, ter sklenilo odposlati tozadevne želje in nasvete odboru, ki je prevzel nalogo izdelati za deželni šolski svet spomenico, ki se tiče izpeljalnih naredb k novemu šolskemu in učnemu redu. Na novo je k društvu pristopila gdč. Melita Presker, učiteljica pri Veliki Nedelji. Prihodnje zborovanje in občni zbor je v četrtek 1. februarja 1906 v Ormožu.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek dne 7. decembra t. l. v Ljutomeru. Udeležba bi smela biti mnogo boljše; več zanimanja za šolo in učiteljske interese nam je treba. Gosp. predsednik pozdravi zborovalce ter čestita tovarišicam gospodič. Cvahte, Jandl, Kocuvan in Gorjak ter tovarišu g. Dostalu, kateri so srečno izvršili drugi izpit.

Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. Potem poroča g. ravnatelj Robič o svojem delovanju kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šol. svetu. Iz njegovega poročila je razvidno, da se je potezal vedno za napredek narodnega šolstva in za koristi učiteljstva. Prosil je pri tej priliki, naj se ga natančno obvešča o razmerah, ako se dela pri dovoljenju kvinkvenij komu kaka ovira in ako je kdo v disciplinarni preiskavi, da mu je potem mogoče zastopati interese dotičnika. Podal je tudi navodila, kako postopati, da se bodo zamude točneje obravnavale ter se tako šolski obisk izboljšal. G. predsednik se za temeljito poročilo kakor za odločen nastop v okrajnem šol. svetu g. poročevalcu v imenu vseh srčno zahvali. Za natančno in zanimivo poročilo tovariša g. Dostala o letošnji skupščini »Zaveze« v Pulju se predsednik v imenu navzočih prav toplo zahvali. Iz poročila je razvidno, da samo naš okraj dolguje »Popotniku« 150 K. Posebno častno to ravno nil.

Izmed predlogov je omeniti tega, da se naj obrneje tovariši-vrtnarji v zadevi šol. vrtov do tovariša Požegarja, ki bo imel v Gradcu o tem poročati, ter da se postavi na dnevni red prihodnjega zborovanja razgovor o novem učnem redu.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 7. decembra 1905 v šoli leitersberg-krčevinski. Zbralo se je lepo število članov. Pokazali smo, da nam ni le za delo v šoli, temveč hočemo se tudi za stanovsko čast potegniti, se okrepiti za trudapolno delo, ki nas čaka tudi izven pouka. Navzoči so pa bili le tisti, ki jih vidimo vselej. Kje pa so ostali? Število zborovalcev bi bilo lahko višje, da bi nekateri opustili svojo mlačnost do stanovskih zadev, kar se posebno tiče gospodičen učiteljic. Upamo, da vidimo pri prihodnjem zborovanju marsikoga, ki smo ga pogrešali vse leto! Naj bodo te opominjevalne besede zadnje! Tovariši, tovarišice, opustite svojo mlačnost in komoditeto! Snidimo se pri prihodnjem zborovanju polnoštevilno v radost nam, a še v večje veselje našemu vrlému predsedniku Avg. Požegarju.

Gospod predsednik pozdravi v iskrenih besedah navzoče tovariše, tovarišice, novega člana g. Mencina iz Št. Petra niže Maribora ter gosta gdč. Osano iz Zatičke vasi. Nato se spomni umrlih slovečih tovarišev g. nadučitelja Ernesta Tribnika v Sp. Polskavi in g. nadučitelja Moharja v Št. Lenartu. Bila sta imenitna pedagoga ter priljubljena tovariša. Ohranimo ju v vednem spominu!

Po prečitaniu in overjenju zadnjega zapisnika se je pripomnilo, da je slavna mariborska čitalnica že postavila spomenik rajnemu tovarišu Francu Brezniku kot svojemu članu, za kar se ji na tem mestu izreka hvala. Delegat tovariš Pestevšek ml. je poročal o »Zavezinem« zborovanju ter posebno omenil točko o blagajnikovem poročilu. Ne v tem, da se naročajo stanovski listi, ampak v tem, da se ti pravočasno plačajo, leži stanovska zavest. Bolje je jih ne naročati. Ker je »Popotnikovo« gmotno stanje res žalostno, »Zaveza« pa nima nikakega fonda, še manj pa kakega dobrotnika, ki bi ji mašil blagajnice, je apeloval na tovariše, da se do novega leta kolikor jim je mogoče odzovejo svoji dolžnosti. Govorilo se je potem o šolskih vrtilih ter se enoglasno sprejel predlog g. Mejovška: Delo v šolskem vrtu je prosto, nobeden učitelj ne more biti v to primoran, ampak to ostane privatna stvar dotičnika.

Končno je izprožil tovariš g. Čonč misel, naj se pri prihodnjem zborovanju sestavi komité, ki bi se bavil z mislijo, naj se vsa deželna avstrijska učiteljska društva združijo. Le na ta način, ako smo v Avstriji vsi združeni, zadobimo moč in šele potem nam zna zacvesti tudi nova doba. Zgledov za to je dovolj.

Upamo, da bomo pri prihodnjem zborovanju v začetku meseca prosinca mogli marsikateremu redkemu obiskovalcu naših zborovanj stisniti roko!

Književnost in umetnost.

Anton Medved: Poezije. Cena 3.80 K, v elegantni vezavi 5 K, po pošti 30 h več. Str. 262. — O tej lepi pesniški zbirki priobčimo daljšo oceno.

V srca globini. Povest. Spisal Ivo Trošt. — Omenili smo že, da je priobčena v 30. knjigi »Knjižnice za mladino« Troštova daljša povest »V srca globini«. — Ta povest se vredno pridružuje ostalim mnogobrojnim Troštovim mladinskim spisom, ki so splošno priljubljeni med slovensko mladino. »V srca globini« je visoka pesem rodoljublja, ki bo na mlada srca učinkovala z elementarno silo. V našem mladinskem slovstvu zavzema ta povest po svoji tendenci, po svoji tehniki in po lepem jeziku odlično mesto. Zeleti je le, da se lepa knjiga z zlato vsebino čim bolj raširi med našim mladim svetom, ki bo črpal iz nje mnogo klenega zrnja!

Popotnik. Letnik XXVI. Štev. 12. — V zaključnem zvezku XXVI. letnika prinaša »Popotnik« na prvem mestu razpravo »Kako je nastal novi šolski in učni red,« ki jo je po češkem izvorniku priredil Dragotin Svoboda. — Dr. J. Bezjak prijavlja konec svojih »Pedagoško didaktičkih drobtin.« — Tovariš Fr. Kocbek in M. J. Nerat nadaljujeta s poročilom »S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Novimberku l. 1904.« Poročilo še ni končano, ampak se nadaljuje pri-

hodnje leto. — Za »Književnim poročilom« objavljajo običajni razpredelki »Razglas« lepo število interesantnih in aktualnih vesti, nabranih križem šolskega sveta. — XXVI. letnik »Popotnikov« se v celoti vredno pridružuje svojim prednikom: nabranega je v njem obilo gradiva pedagoške in znanstvene vsebine, ki je sijajno izpričevalo temeljitega strokovnega znanja slovenskega učiteljstva in dokaz trudoljubivosti in strokovne spretnosti gospoda urednika Nerata.

Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Str. 167.

— O tej najnovejši Aškerčevi knjigi priobčimo daljšo oceno.

Žepni koledar za slovenske delavce za navadno leto 1906. — VI. letnik. Cena v platno vezan 72 h, po pošti 10 h več. Izdali in založili »Naši zapiski« v Ljubljani.

Vestnik.

Naročnikom in sotrudnikom. Ob sklepu leta veljaja zahvalna naša beseda tistim, ki vzdržujejo naš list — cenjenim naročnikom in sotrudnikom. Mnogo je bilo dela, da smo ohranili in izpopolnili svoj tednik. Ali vse naše delo bi bilo zaman, ko bi ne imeli podpore. A vsa naša podpora prihaja le iz naših vrst. Nimamo nikogar, da bi nas podprl tako ali drugače — kar smo storili, smo storili sami iz sebe. Nasprotniki so nas napadali in nam izkušali škodovati, a dognali niso ničesar: naša moč je krepkejša nego nasprotnikovo sovrašтво. — Zavest imamo, da smo storili, kolikor so nam dopuščale moči. Več ni bilo mogoče. Želimo, da bi tudi učiteljstvo storilo za svoje glasilo, kolikor mu je moči. Naj nam ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki, a naj nam pridobe še veliko novih. Naj bi ne bilo nobenega naprednega učitelja in nobene napredne učiteljice, ki bi ne imela našega lista. Tako dobi »Učit. Tov.« trdnejše gmotno stališče; in nam bo mogoče razširiti njegov obseg. Cenjene sotrudnike prosimo, naj nam ostanejo zvesti tudi v bodočem letu in naj skrbne še nadalje, da bo naš list zanimiv in aktualen, da bo tudi vnaprej služil drugim učiteljskim listom v informacijo, a našemu učiteljstvu v korist!

Pomaknitev kranjskega učiteljstva v višji plačilni razred. Deželni šolski svet kranjski je v svoji seji dne 14. t. m. pomaknil več učnih moči v višji plačilni razred. Iz II. razreda v I. pridejo: g. Ivan Leban, nadučitelj v Trebelnem, g. Franc Jeglič, nadučitelj na Dovjem, g. Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah, g. Avgust Kleč, učitelj na nemški šoli v Ljubljani, g. Matija Hiti, nadučitelj v Dobu, gđ. Ana Podrekar, učiteljica na Viču, g. Ludvik Stiasny, nadučitelj v Zagorju in okrajni šolski nadzornik v Krškem; iz III. v II. razred: g. Franc Gärtner, učitelj na drugi deški šoli v Ljubljani, g. Franc Povše, učitelj v Osilnici, g. Franc Lovšin, nadučitelj v Vinicah, g. Karel Završnik, učitelj v Duplah, g. Franc Schiffrer, učitelj na nemški deški šoli v Ljubljani, g. Josip Perc, nadučitelj v Koprivniku, g. Ivan Dermelj, učitelj na Polici, g. Luka Blejec, učitelj v Trzinu, gđ. Marija Clarici, nadučiteljica v Novem mestu, g. Ludovik Fettich-Frankheim, nadučitelj v Mokronogu, g. Franc Črnagoj, nadučitelj na šoli na Karolinski zemlji, g. Mihael Verbič, učitelj v Sodražici, g. Mihael Mežan, učitelj v Studenem, gđ. Marija Bernot, učiteljica v Sodražici, g. Karel Matajč, nadučitelj na Vrhniki; iz IV. v III. razred: g. Franc Jaklič, učitelj v Dobropolju, g. Ferdinand Reiniger, učitelj v Zgornji Sušici, g. Ivan Wittine, učitelj v Polomu, g. Andrej Rapč, nadučitelj v Smedniku, g. Josip Svetlič, učitelj v Škofji Loki, g. Franc Germ, učitelj v Kopanju (v rabi na gluhozemnici v Ljubljani), gđ. Pavla Zirer, učiteljica v Krškem, g. Karel Miklitsch, učitelj v Trziču, ga. Ivana Nagu-Zalokar, učiteljica v Orehku, gđ. Amalija Carnelli, učiteljica v Hrenovicah, gospa Marija Benedičič-Franke, učiteljica v Škocjanu, g. Franc Mlakar, učitelj v Šmartnem pri Litiji, g. Emil Guštin, učitelj na Jesenicah, g. Mihael Kosec, nadučitelj v Dragatušu, g. Anton Bezeg, učitelj v Gočah, gđ. Jerica Zemljan,

učiteljica na Studencu, g. Ivan Lozer, učitelj v Stalcarjih, g. Rudolf Zore, učitelj v Komendi-Št. Peter, ga. Stanislava Mahkota-Zarnik, učiteljica v Voklem, gđ. Karolina Han, učiteljica na Dobrovi, gđ. Pavlina Tomšič, učiteljica v Višnji gori, gospa Elvira Bernot-Vipauc, učiteljica v Velikem Podlogu, g. Alojzij Potočnik, učitelj v Ratečah, g. Anton Kerže, učitelj v Babnem polju, gđ. Albina Golob, učiteljica v Semiču, g. Franc Mercina, učitelj v Vipavi, gđ. Amalija Kotlušek, učiteljica v Gorenjem Logatcu, gđ. Marjeta Žele, učiteljica v Begunjah pri Cerknici, gđ. Franja Bayer, učiteljica v Grahovem, gđ. Helena Junowicz, učiteljica v Kočevju, gđ. Leopoldina Tomšič, učiteljica v Ribnici, gđ. Marija Praprotnik, učiteljica v Radečah pri Krškem, gđ. Marija Antončič, učiteljica v Borovnici, gđ. Marija Hacin, učiteljica na Dobravi pri Kropi, g. Josip Zupančič, učitelj v Dolenji vasi, g. Ivan Schmeidek, učitelj na Rovih. Ta pomaknitev stopi v veljavo s 1. januarjem 1906.

Osebnosti. Nadučiteljem so imenovani učitelji: Fran Silvester v Črnem vrhu, Anton Vidmar v Čatežu in Rafael Zupanc v Podkrajju, ki vsi ostanejo na dosedanjih mestih; dalje Anton Kadunc v Ribnici za Stari trg pri Poljanah in Franc Borštnik v Trziču za Dobrovo. Na dosedanjih mestih sta definitivno nameščeni: Suzana Baloh v Ihanu in Avgusta Lunder na Raki. Premeščeni sta učiteljici Ana Grudnik-Paušič iz Blagovice v Breznico in Marija Levstik iz Senožeč k Sv. Petru v Ljubljani. V začasni pokoj je stopila učiteljica Antonija Okorn v Kropi. G. Stanislav Legat, učitelj pri Sv. Gregorju, je imenovan učiteljem na rudniški šoli v Idriji. — Za definitivno učiteljico na c. in kr. mornariški dekliški ljudski ljudski šoli v Pulju je imenovana gđ. Avgusta Šantlova. — Štajerski deželni odbor je podelil gimnazijskemu učitelju v Ptujju dr. Josipu Komljanču naslov profesorja.

Izpraševalna komisija za gimnazije in realke. Gosp. dr. Karel Štrekelj, izredni profesor na vseučilišču v Gradcu, je imenovan članom znanstvene izpraševalne komisije za učiteljstvo na gimnazijah in realkah in za strokovnega izpraševalca za slovenščino in srbohrvaščino.

Iz dežele sv. Birokracija nam piše prijatelj: Gospod urednik! Prav sedaj-le sem odgovoril na zanimiv dopis c. kr. okr. šol. sveta. Zahtevajo namreč v imenu našega c. kr. Nadbirokracija na Erjavčevi cesti: Ime in priimek učiteljske osebe in njenega družeta, poročni list, oziroma njega podatke iz poročne knjige, potem rojstne date vseh preskrbljenih in nepreskrbljenih otrok ter še nekaj drugih sitnosti za to, da se ubogi učiteljski pari pripozna — prosim, to še ni: izplača — 25% draginjska doklada. Pograbila me je prokleta jeza, jaz sem pa pograbil ostalo polovico pole popirja in napisal ta-le vprašanja:

1. Ali ni znano vsakemu c. kr. okr. šol. svetu iz osebnih popisnic, koliko je poročenih učnih oseb?
2. Čemu je potrebno z imeni in rojstnimi dati naznati število preskrbljenih in nepreskrbljenih otrok?
3. Morda dobe učiteljske osebe s preskrbljenimi otroki več drag. doklade?
4. Dobe li oni z nepreskrbljenimi manjše?
5. Kaj ne mislijo — po teh prepozicijah sodeč — oženjem brez otrok dati ničesar?
6. Se-li namerava s tem poravnati napako, da dobita — učitelj in učiteljica mož in žena — oba drag. doklado?
7. Koliko časa bo še prihajal k nam namestu resnično nakazane draginjske doklade sam sv. Birokraj!

„Domoljub“ in učitelji. Že večkrat smo opozarjali, da ni lista, ki bi poleg »Slovenca« tako vztrajno deloval proti ugledu učiteljev kakor »Domoljub.« Zakaj tako, smo tudi povedali. Tudi zadnji »Domoljub« govori o »učiteljskih,« celo »dolgotetih,« ter nas opozarja s tem, da moramo tudi mi dobiti primernih atributov, ki bomo z njimi označevali lepe lastnosti prečastitih gospodov katehetov. Na vsak način hočeta »Domoljub« in »Slovenec,« da začnemo dokazovati, kje so — svinjaki! Dobro!

Umrl je v Trziču nadučitelj g. Jos. Kragl, ud okrajnega šolskega sveta kranjskega, star 54 let. Blag mu spomin.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico: Odobri se proračun za l. 1906., ki izkazuje 250.566 kron stroškov. Pokrijejo se z 71% doklado na neposredne davke. Dovoli se 2500 K ter pooblasti ožji c. kr. okr. šol. svet, da razdeli ta znesek kot draginjsko doklado med najpotrebnejše učiteljstvo, in sicer do regulacije plač. V ureditev šolskih vrtov se dovoli Solkanu 100 K, Rupi in Avčam po 50 K. — V Gorenjem polju se stalno namesti g. Hinko Klavora, prov. voditelj v St. Florijanu. Def. nameščenje nadučitelja v Ozeljanu se odloži do izpolnitve pomanjkljivih formalnosti. Za Ločnik, Lokovec, Lokve, Lom in Ravne ni bilo nobenega prosilca. Pomakne se v I. plačilno vrsto gdč. Leban Karolina, učiteljica v Kanalu; v II. plač. vrsto: gdč. Jug Ana, učiteljica v Vrtojbi, Gostiša Karolina v Standrežu, Jug Marija v Oseku in Pfeifer Marija v Opatjem selu. — Izpremeni se pomožna šola v Zapotoku v redno, ustanovi enorazrednica v Dolu (Opatje selo) ter razširi trirazrednica v Solkanu v štirirazrednico in dvorazrednica v Vrtojbi v troirazrednico. — Odkloni se prošnja kr. šol. sveta v Ročinju za odpravo celodnevnega pouka v I. razredu tam. šole. — Sklene se posešiti ustanovitev obrtne šole v Solkanu. V to svrhu se prepusti brezplačno šol. soba v novem šolskem poslopju ter dovoli 200 K letne podpore. Povrne se 216 K podpore tolminskemu okraju. To podporo je prejel učitelj, ki je prevzel službo v tuk. okraju. — Dovoli se enemu učitelju 200 K predplače in eni učiteljici 60 K podpore. — Ker je potekla šletna funkcijska doba odstopajočih članov c. kr. okr. šol. sveta, se v laskavih besedah spominja g. predsednik, dvorni svetnik grof Attems, šestletnega skupnega delovanja ter se zahvali vsem članom in posebej g. c. kr. okr. šol. nadzorniku Francu Finšgerju za požrtvovalnost, ki so z njo vso dobo delovali v prid šolstva in učiteljstva. Zahvalita se mu g. Bajt in g. Zega. Gospod c. kr. okr. šol. nadzornik Franc Finšger poda resumé o delovanju c. kr. okr. šol. sveta v pretekli funkcijski dobi. Iz tega je posneti tele važne momente: Po vsi pravici je omenil gospod predsednik, da sta ožji in pomnoženi okrajni šol. svet za kulturni razvoj okraja velevažni korporaciji. Jaz bi pristavil, da sta za tak razvoj v okraju najvažnejši korporaciji. Njih važnost se zrcali v njiju delovanju. — Čestiti gospodjel! V umirajočem šestletju ste imeli pri sejah obilo prilike opazovati, kako se to delovanje kaže na najrazličnejše načine. Podrobnosti torej nečem navajati, poudarjam pa tukaj na kratko le one momente, iz katerih se najbolje kaže naše poslovanje. Poleg obilih rednih, po zakonu nam naloženih opravil, kakor so imenovanje proviz. in definitivnih učiteljskih oseb, urejevanje njih pravnega razmerja, vzdrževanje rednega pouka in reševanje najrazličnejših, s temi posli spojenih zadev, omenjam, da so se v tej dobi plače učiteljskega osebja enkrat po zakonu iz leta 1900 uredile, dvakrat, in sicer l. 1900 in l. 1904, so se morale z znatnimi denarnimi žrtvami naknadno urediti petletnine; ustanovili smo pravila, po katerih se odmerjajo selilne odškodnine pri premeščanju učiteljev. Pavšali za snaženje in ogrevanje šol. prostorov in pisarniški pavšali so se povišali. Kolikor so to dopuščala denarna sredstva, podelile so se potrebnim in vrednim učiteljem draginjske doklade, nekaterim učiteljicam ženskih ročnih del so se v mejah gmotne dopustnosti povišale skromno odmerjene nagrade. Hvaležno moramo tudi pripoznati, da okr. šol. svet ni štedil s podporami in predujmi, ako je šlo za to, da pomaga potrebnemu učitelju ali zapuščeni njegovi družini. Velike žrtve so zahtevale najemščine, ki so se zaradi visokega davka morale skoro povsod povišati. — Za vzdrževanje okraju lastnih šolskih hiš se je potrosilo mnogo denarja. Več šol je dobilo dobre vodnjake. Ustanovile so se nove šole v Bukovci, Rupi, Dobravljah, Ravneh, Dol. Vrtovin, Branici, Podgori (ital.) in pri Murovcih, ki se pa še ni mogla odpreti. Novi razredi so se odprli v tej dobi v Sv. Križu, na Dolu, v Kojskem, Ozeljanu, Dornbergu, Ajdovščini in Desklah. Pomožni šoli v St. Mavru in Podsabotinom sta postali redni ekskurendni postaji. Da se omogoči zgradba najpotrebnejših šolskih stavb v okraju, smo sklenili najeti posojilo 400.000 K, ki naj bi se bilo izplačalo potom večletne amortizacije, tako da bi ta dolg povračali tudi naši

potomci, ki bodo od nas ustvarjene šole tudi uživali. — Ta smeli načrt se sicer ni mogel izvršiti, vendar pa nam je vzraslo v zadnjih šestih letih lepo število novih šolskih poslopij. Dozidane so že nove šol. stavbe v Vrtojbi, na Gradšču, v Bukovici, Rupi, Vipolžah, Avčah, Solkanu in prizidek k šoli na Dolu. — Stavijo se šole v Mirnu, Rihembergu, Otlici in v Čepovanu. Občini Ločnik se je zagotovila primerna letna najemščina, da se je tako omogočila zgradba novega šol. poslopja. — Preskrbeli smo torej 12 šol z novimi stavbami. Spričo na kratko omenjenih podatkov so bile velike seveda tudi gmotne žrtve, ki jih je okraj posvetil svojemu napredku. Proračuni izkazujejo nastopne vsote za

leto 1900	201.334 K,
» 1901	231.290 »,
» 1902	234.212 »,
» 1903	238.751 »,
» 1904	240.568 »,
» 1905	248.220 »,
skupaj torej	1.394.375 K.

Ogromna vsota, a vendar ne preogromna, ako pomislimo, da v današnjih časih ni naroda, ki bi mogel brez šol napredovati, ter če pripoznamo, da se vsak za ljudsko izobrazbo naloženi vinar plodonosno obrestuje. K.

„Česky učitel“ piše glede volilne reforme: »V krvavem boju za splošno, enako in direktno volilno pravico stopa češko učiteljstvo ramo ob rami s češkim delavnim ljudstvom. Mi delavci na polju kulture izjavljamo: Vaše pravice so naše pravice, vaša kri je naša kri, vaše rane so naše rane; kdor je vaš sovražnik, je naš sovražnik. Češko učiteljstvo stopa v celem svojem bistvu v vrste tistih, ki so v boju za pošteno pravico odločno pripravljene, ne bati se, ne popustiti, vztrajati do konca. Junaškemu in enomiselnemu boju delavskega ljudstva izrekamo svoje občudovanje in najglobokejše simpatije.« — Te besede so nam pisane popolnoma iz srca. Temu dokaz je tudi naš uvodnik v 44. letošnji številki.

Svetina I. plačilni razred. Opozarjamo g.g. tovariše na tozadevni razpis, kojega rok poteče s 15. januarjem! Izmed treh šol, ki so bile v kratkem pomaknjene iz II. v I. kraj. razred na Spodnje Štajerskem, je Svetina, smelo trdim, še najprikupnejši! Še dokaj čedna enorazrednica, aktivirana že dvorazrednica, se v doglednem času razširi, in postavi novo poslopje. Priprave za razširjenje so že v toku! Ne sicer veliko, a čedno stanovanje obsega dve pritlični, eno podstrešno šobo, kuhinjo, shrambo in obširno klet. Vrt obsega okrog sedem arov. Kraj je romantičen s starodavno cerkvo in cilj mnogih izletnikov! V Celje se pride v dobri uri, nazaj blizu dve! So-proga voditelja bi lahko precej zaslužila s poukom ročnih dell! Natančnejša pojasnila daje dragevolje okrajni pom. učitelj Jos. Gosak na Svetini, pošta Celjel!

Cenjene tovarišice! Dragi tovariši!

Leto je minilo in z njim je minilo toliko naših neizpoljenih upov in nad. Tudi nade podpisanega upravnika se nikakor niso izpolnile, ker — dragi kolege! — »Tovariševa« blagajna je prazna, neporavnani pa so še glavni računi. Tako ne more iti dalje! Ali se naročniki odzovete svojim dolžnostim ter poravnate svoje zastanke ali pa mora »Tovariš« zopet skrčiti svoje izhajanje. Tedaj odzovite se pravčasno.

Naročnino pošiljajte le po položnicah. To pot res ne dobite položnic vsi, a dobite jih gotovo s 1. številko prihodnjega leta. Porabite jih takoj, pa ne tako, da vplačate nanje bori dve kronci — pošljite jih vsaj štiri, če že ne osem. Tako si prihranite naročnino. Da bi dobivali vedno novih položnic, ne gre, ker je prvič manipulacija s prilaganjem položnic zamudna drugič pa te mnogo stanejo.

Tovariši in tovarišice — pridobite nam vsak vsaj enega novega naročnika! S tem daste moč »Tovarišu«, pa daste moč Sebi!

Vsem želi prav veselo novo leto
 upravnik »Tovarišac«
 Ljubljana — Barje, 29. dec. 1905.

Razgled po šolskem svetu.

— **Slovenci v Ameriki.** Ameriški Slovenci imajo v Jolietu ljudsko šolo, ki jo obiskuje letos 400 otrok. — V Clevelandu so si ustanovili večerno šolo za angleščino, ki jo poučuje Slovenec Lanič.

— **Hrvaško vseučilišče v Zagrebu** ima v letošnjem zimskem tečaju toliko slušateljev, kolikor jih še ni imelo doslej, namreč 1247. Imed teh je 722 juristov, 262 filozofov in 96 bogoslovcev. Slušatelj je 14, ki so vse filozofke. Farmaceutov je 48, gospodarska akademija šteje 35 dijakov.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3229.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Trziču je zasesti učiteljsko službo z zakonitimi prejemki definitivno.

Zadostno opremljene prošnje je vlagati predpisanim potom do 25. januarja 1906 pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Prosilci, ki še niso v kranjski javni šolski službi stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju,*) dne 23. decembra 1905.

Št. 1941.

Na enorazredni ljudski šoli v Radovici je stalno, oziroma začasno popolniti učno mesto s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je službenim potom vlagati do 15. januarja 1906 pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 17. decembra 1905.

Št. 1940.

Na enorazredni ljudski šoli v Gribljah je stalno, oziroma začasno popolniti učno mesto s postavnimi prejemki.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo dokazati z izpričevalom državnega zdravnika, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Prošnje se imajo tuuradno vložiti do 15. januarja 1906 službenim potom.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 17. decembra 1905.

Št. 3070.

Na dvorazredni ljudski šoli na Dvoru pri Žužemberku je stalno popolniti drugo učno mesto.

Zadostno opremljene prošnje je službenim potom semkaj vlagati do 15. januarja 1906.

Prosilci(ke), ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo dokazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 18. decembra 1905.

Št. 3069.

Na dvorazredni ljudski šoli na Čatežu je stalno popolniti drugo učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati službenim potom do 15. januarja 1906.

Prosilci(ke), ki še niso stalno nameščeni(e) v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 17. decembra 1905.

*) Iz Kranja nas še vedno dražijo z nemškimi razpisi. Po novem letu napravimo temu konec.

Šolske tiskovine
priporoča
tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-
novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32²/₁₀, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predzamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakihi 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Ravnokar je
izšel

Ravnokar je
izšel

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na
Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z
osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1905/06., XII. letnik
Sestavil L. Jelenc.

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni Dragotina Hribarja v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.